

РЕСПУБЛІКАНСЬКА ОЛІМПІАДА З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ – 2018

Прочитайте уважно текст і виконайте завдання.

Багато бачив я гарних людей, але такого, як батько, не бачив. Голова в нього була темноволоса, велика і великі розумні сірі очі, тільки в очах чомусь завжди було повно смутку: тяжкі кайдани неписьменності і несвободи. Весь в полоні у сумного і весь в той же час з якоюсь внутрішньою високою культурою думок і почуттів.

Скільки він землі виорав, скільки хліба накосив! Як вправно робив, який був дужий і чистий. Тіло біле, без єдиної точки, волосся блискуче, хвилясте, руки широкі, щедри. Як гарно ложку ніс до рота, підтримуючи знизу скоринкою хліба, щоб не пократать рядно над самою Десною на траві.

Одне, що в батька було некрасиве, — одяг. Ну такий носив одяг негарний, такий безбарвний, убогий! Неначе нелюди зухвали, аби зневажити образ людини, античну статую укрили брудом і лахміттям. І все одно був красивий — стільки крилося в нього багатства. Косив він чи сів, гукав на матір чи на діда, чи посміхався до дітей, чи бив коня, чи самого нещадно били поліцаї, — однаково. І коли він, покинутий всіма на світі вісімдесятилітній старик, стояв на майданах безпритульний у фашистській неволі і люди вже за старця його мали, подаючи йому копійки, він і тоді був прекрасний.

З нього можна було писати лицарів, богів, апостолів, великих учених чи сіячів — він годивсь на все. Багато наробив він хліба, багатьох нагодував, урятував од води, багато землі переорав, поки не звільнився від свого смутку.

У виконання вічного закону життя, схиливши сиву голову, шапку знявши й освятивши мислі мовчанням, повертаю я прибитий журбою талант свій до нього, нехай сам продиктує мені свій заповіт. Ось він стоїть передо мною далеко на київських горах. Прекрасне лице його посиніло від німецьких побоїв. Руки й ноги спухли, і туга залила йому очі слізьми, і голос уже однімає востаннє навіки. І я ледве чую оте далеке його: «Діточки мої, соловейки...»

1.	Спираючись на текст, дайте відповіді на питання одним складним реченням:	L	L
		0	0
		1	1
	а) Чому в очах батька завжди було повно смутку?	2	2

	б) Чим він займався все своє життя?	L	L
		0	0
		1	1
	в) Що захоплювало ліричного героя в батькові?	2	2

2.	<i>Сформулюйте і запишіть одним складним реченням головну думку прочитаного уривка.</i>	L 0 1 2 3	L 0 1 2 3
3.	<i>Запишіть подані словосполучення, замінивши виділені слова синонімами з тексту:</i> а) скибка хліба – _____; б) бідний одяг – _____; в) виростити багато хліба – _____; г) спас від повені – _____; г) смуток залив очі слізьми – _____; д) який був сильний й чесний – _____.	L 0 0,5 1 1,5 2 2,5 3	L 0 0,5 1 1,5 2 2,5 3
4.	<i>Яка роль художніх засобів у наведеному уривкові? Дайте відповіді окремими реченнями, проаналізувавши чотири різновиди тропів. Проілюструйте кожен із них двома прикладами з тексту.</i>		
	1. _____ _____ _____ _____ _____	L 0 1 2 3	L 0 1 2 3
	2. _____ _____ _____ _____ _____	L 0 1 2 3	L 0 1 2 3
	3. _____ _____ _____ _____ _____	L 0 1 2 3	L 0 1 2 3
	4. _____ _____ _____ _____	L 0 1	L 0 1

		2	2
		3	3
5.	<p>Запишіть цифри словами:</p> <p>1. Із 240 _____ вершників тільки 8 _____ здолали перешкоди й вийшли на фінішну пряму.</p> <p>2. Перед 176 _____ глядачами фільму_предстала незвичайна панорама подій.</p> <p>3. Над 384 _____ _____ гуртками взяли шефство спонсори.</p>	L 0 1 2 3 L 0 1 2 3 L 0 1 2 3	L 0 1 2 3 L 0 1 2 3 L 0 1 2 3
6.	<p>Запишіть слова, знявши ризик.</p> <p>Без/вісти, по/декуди, по/совісті, по/господарськи, казна/коли, пів/години, народно/поетичний, науково/технічний, історико/культурний, блакитно/синій.</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>	L 0 1 2 3 4 5	L 0 1 2 3 4 5
7.	<p>На місці крапок вставте, де потрібно, пропущені літери чи апостроф, розкрийте дужки.</p> <p>Чумацький віз тихо рипить піді мно..., а в синім небі Чумацький Шлях показує дорогу. Дивлюсь я на моє небо і возом повертаю з косарями праворуч і ліворуч, і зорян...ий всесвіт повертає разом з нами, і я (не)помітно _____ лину в сон, щасливий.</p> <p>Прокидаюсь на березі Десни під дубом. Сонце високо, косарі далеко, коси ...звелять, коні пасут...ся. Пахне в...ялою травою, квітами.</p> <p>А на Десні краса! Лози, висип, кручі, ліс — все блищить і сяє на сонці. Стрибаю з кручі в пісок до Десни, миюся, п'ю воду. Вода ласкава, соло...ка. П'ю ще раз, убрівши по коліна і витягнувши шию, як лошак, потім стрибаю на круч... і гайда по сінокоосу. І вже я не ходжу, а тіл...ки літаю, ледве торкаючись луку. Вбігаю в ліс — гр...би. У лози — ожина. В кущі — горіхи. В озері воду скаламучу — риба.</p> <p style="text-align: right;">(За О. Довженком)</p>	L 0 0,5 1 1,5 2 2,5 3 3,5 4 4,5 5	L 0 0,5 1 1,5 2 2,5 3 3,5 4 4,5 5
8.	<p>Вставте, де потрібно, пропущені розділові знаки.</p> <p>Сонце давно вже зайшло. Але його проміння освітлювало ще з-за горизонту верхи велетенського нагромадження хмар що насувалися із заходу</p>	L 0 0,5	L 0 0,5

	<p>на все небо. Хмара була важка темно-синя унизу зовсім чорна, а самий верх її, самий вінець майже над нашими головами, було написано шаленими крученими криваво-червоними і жовтими мазками. Величні німі зловісні блискавиці горобиної ночі палахкотіли не вгасаючи, між шарами хмар. І все це одбивалося у воді і здавалося, що ми стояли не на землі що ріки немає, а міжхмарний темний простір, і ми розгублені в ньому, малесенькі як річні піщинки. Небо було надзвичайне. Природа була ніби в змові з подіями і попереджала нас своїми грізними знаками.</p> <p>Риба боялася такої ночі і шугала по висипах на міліні. Десь за нами і ліворуч попід хмарию носилися ракети мов змії. Було видно світило жовтуватим відблиском жовтої корони хмар. Гриміли гармати. Ми стояли нерухомі. Було щось надзвичайне, урочисте і грізне. Усі примовкли і розгубилися, немов перед якоюсь виключною подією.</p> <p style="text-align: right;"><i>(За О. Довженком)</i></p>	1 1,5 2 2,5 3 3,5 4 4,5 5	1 1,5 2 2,5 3 3,5 4 4,5 5
9.	<p>Відредагуйте речення.</p> <p>1. Піднявшись на гору, перед туристами відкрились мальовничі краєвиди.</p> <hr/> <p>2. Я знаю, як запобігти цих помилок.</p> <hr/> <p>3. Хотілося додати ще й про те, що це не стосується до мене.</p> <hr/> <p>4. Повною мірою можна віднести опанування фразеологічними скарбами до знання української літературної мови.</p> <hr/> <p>5. Йдеться мова про те, щоб на міроприємство по случаю святкування юбілею ліцею прийшли всі випускники без винятку.</p> <hr/> <hr/> <hr/>	L 0 1 L 0 1 L 0 1 2 L 0 1 2 L 0 1 2 3 4	L 0 1 L 0 1 L 0 1 2 L 0 1 2 L 0 1 2 3 4
10.	<p>Дайте відповіді на питання.</p> <p>1. Автор твору «Зачарована Десна»: А. Олександр Довженко; Б. Юрій Яновський; В. Григій Тютюнник.</p> <p>2. Твір за жанром: А. Проблемно-філософський роман; Б. Повість; В. Автобіографічна кіноповість.</p>	L 0 1 L 0 1	L 0 1 L 0 1
11.	<p>Установіть відповідність між твором та його героями, з'єднавши стрілочками відповідні рядки.</p>	L 0	L 0

	Ю. Яновський «Вершники»	Платон Микитович, Уляна, Павлик, Крячко	1 2 3	1 2 3
	О. Коломієць «Дикий Ангел»	Марфа Яркова, Карпо, батько, Михайло, дядько Левко		
	Григір Тютюнник «Три зозулі з поклоном»	Фрунзе, Мусій, Чабан, Адаменко, Чубенко		
12.	<i>Напишіть листа до одного з улюблених героїв твору, який ви вивчали у 12-му класі (8–10 речень).</i>		L 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10	L 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
13.	<i>Уявіть себе літературним героєм, який через багато років знайшов батьків заповіт, що розпочинався словами: «Діточки мої, соловейки...». Запишіть його (12–15 речень).</i>		L 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10	L 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

15.	<i>Запишіть 5 народних рослинних символів України і поясніть їх значення.</i>	L	L
		0	0
		1	1
		2	2
		3	3
		4	4
		5	5

Усього 100 б.

Загальна кількість балів – _____

Члени комісії:

1. _____

2. _____